

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-654-01-52
Дата:	03 / 06 2026 г.

ДО

Г-ЖА Д-Р МИХАЕЛА ДОЦОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 52-ТО

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1044
afet

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организация на дейността на Народното събрание внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование заедно с мотиви и предварителна оценка на въздействието съгласно методологията - приложение към чл. 70, ал. 3 от правилника.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Вачев

Иванислав Горанов

Георги Георгиев

Деница Сосева

Костадин Ангелов

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРОЕКТ

ЗАКОН

**ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(Обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г., изм., бр. 105 от 2016 г., бр. 58 от 2017 г., изм. и доп., бр. 99 от 2017 г., изм., бр. 24 от 2018 г., изм. и доп., бр. 92 от 2018 г., изм., бр. 108 от 2018 г., бр. 24 от 2019 г., доп., бр. 42 от 2019 г., изм., бр. 100 от 2019 г., бр. 101 от 2019 г., изм. и доп., бр. 17 от 2020 г., бр. 82 от 2020 г., изм., бр. 17 от 2022 г., изм. и доп., бр. 34 от 2022 г., изм., бр. 102 от 2022 г., изм. и доп., бр. 11 от 2023 г., изм., бр. 102 от 2023 г., изм. и доп., бр. 23 от 2024 г., бр. 27 от 2024 г., бр. 69 от 2024 г., бр. 26 от 2025 г.)

§ 1. В чл. 9, ал. 3 след думата „чужденци“ се добавя „с предоставена временна закрила или“.

§ 2. В чл. 15 се създава т. 4:

„4. езикова подкрепа на децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен.“

§ 3. Член 16 се изменя така:

„Чл. 16. (1) За децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен за ефективно усвояване на компетентностите, заложен в държавните образователни стандарти за предучилищно образование и за общообразователна подготовка, включително за които българският език не е майчин, се предоставя езикова подкрепа според потребностите им. Езикова подкрепа се предоставя на възможно най-ранен етап в образованието на детето.

(2) Степента на владееене на българския език се установява при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския книжовен език чрез прилагане на утвърдени от министъра на образованието и науката стандартизирани инструменти.

(3) Степента на владееене на български език се установява задължително:

1. при постъпването на децата в предучилищно образование, по време, както и в края му;

2. при постъпването в първи клас на ученици, които не са били включени в предучилищно образование;

3. при постъпването в системата на училищното образование на ученици, които са завършили клас, етап или степен в друга образователна система;

4. при постъпване в системата на училищното образование на ученици с временна закрила или търсещи или получили право на убежище или международна закрила, които не са завършили или не разполагат с документ за завършен клас, етап или степен в друга образователна система.

(4) Езикова подкрепа включва:

1. обща подкрепа за личностно развитие чрез допълнителни модули или допълнително обучение по български език, както и чрез консултации по български език;

2. интеграционно обучение в индивидуална форма;

3. подготвителна езикова група;

4. подготвителен езиков клас.

(5) Видът на езиковата подкрепа по ал. 4 се определя от детската градина или училището според потребностите на детето или ученика и степента на владееенето му на български език.

(6) Родителят е длъжен да осигури присъствието на детето си в определения по ал. 5 вид езикова подкрепа.

(7) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 се организира в индивидуална форма на обучение и е само за учениците от I - VII клас, като може да включва и учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.

(8) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 4 се организира в дневна, индивидуална, вечерна или дистанционна форма на обучение.

(9) Съдържанието на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1 - 4 се определя при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския език, а организацията - в държавния образователен стандарт за приобщаващо образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, в държавния образователен стандарт за предучилищното образование - за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 3, и в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 и 4.

(10) Децата и учениците, на които се предоставя езикова подкрепа, може да се включват във всички форми на обща подкрепа за личностно развитие и в други

организиран от институцията дейности, в зависимост от степента, в която владеят български език.

(11) Езиковата подкрепа се финансира при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.

(12) При условията и по реда на този закон всички детски градини и училища може да осигуряват подготовка по български език в подготвителна езикова група, съответно подготвителен езиков клас.“

§ 4. В чл. 17 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския книжовен език и в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите“ се заменят с „при условията на чл. 16“.

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) В детските градини и училищата, в които се обучават деца и ученици с предоставена временна закрила или търсещи или получили международна закрила в страната по реда на Закона за убежището и бежанците, при необходимост се осигурява обучение по български език при условията на чл. 16.“

§ 5. В чл. 18, т. 3 след думите „български език“ се добавя „при осъществяването на езиковата подкрепа,“.

§ 6. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Овладяването на българския книжовен език от децата в предучилищното образование се проследява при провеждане на педагогическите ситуации в направление „Български език и литература“, както и в хода на предоставянето на езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 1 и т. 4.“

2. Досегашната ал. 1 става ал. 2, като в нея след думата „литература“ се добавя „и е обект на проследяване в хода на езиковата подкрепа по чл. 16“.

3. Досегашните алинеи 2 и 3 стават съответно алинеи 3 и 4.

§ 7. В чл. 53, ал. 3 в текста преди т. 1 след думите „по ал. 2“ се добавя „в подготвителния езиков клас и“.

§ 8. В чл. 73 се създава ал. 4:

„(4) В училищното образование се включва и подготвителният езиков клас.“

§ 9. В чл. 75 се създава ал. 4:

„(4) Компетентностите, които се придобиват при обучението в подготвителния езиков клас, не се включват в училищната подготовка по ал. 1.“

§ 10. В чл. 76 се създава нова алинея 9:

„(10) За осъществяване на езиковата подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 - 4 министърът на образованието и науката утвърждава рамкови учебни програми по степени на владение на български език, които определят и броя на учебните часове за постигане на съответната степен.“

§ 12. В чл. 87 се създава ал. 4:

„(4) В подготвителна езикова група и подготвителния езиков клас учебното време обхваща една учебна година и се разпределя за придобиване на компетентностите, определени в рамковите учебни програми по чл. 76, ал. 9.“

§ 13. В чл. 98, ал. 2 след думата „Класовете“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на подготвителния езиков клас,“.

§ 14. В чл. 99, ал. 1 се създава изречение второ:

„Учениците, записани за обучение в подготвителен езиков клас, се организират в групи в зависимост от степента на владение на български език, като в една група може да се включват ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование.“

§ 15. В чл. 100 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „броя на паралелките“ се добавя „и групите“.
2. В ал. 2 след думата „паралелките“ се добавя „и групите“.

§ 16. В чл. 102 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Училището организира целодневна организация на учебния ден за учениците от I до VII клас при желание на родителите, включително и за учениците от подготвителния езиков клас.“

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) На учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2, се осигурява целодневна организация на учебния ден, която позволява първоначално ускорено усвояване на български език и постепенното им интегриране в паралелка с ученици от същия клас.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 17. В чл. 107, ал. 2 се създава т. 7:

„7. ученик в подготвителен езиков клас.“

§ 18. В чл. 108 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Обучението в подготвителния езиков клас се организира в групи.“

2. В ал. 2 се създава изречение второ:

„Учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 в индивидуална форма на обучение, може да се включват в учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.“

3. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „а в подготвителния езиков клас – от ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование“.

§ 19. В чл. 109, ал. 3 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 20. В чл. 111 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 6:

„6. ученици, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 и 3.“

2. В ал. 2 в края се поставя запетая и се добавя „а за учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 – само текущо оценяване“.

§ 21. В чл. 113 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. ученици в подготвителен езиков клас.“

2. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 22. В чл. 118 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 5:

„(5) За учениците, на които се предоставя езикова подкрепа под формата на интеграционно обучение или подготвителен езиков клас, оценката е показател за степента, в която са постигнати компетентностите, заложи в рамковата програма по чл. 76, ал. 10.“

2. Досегашната ал. 5 става ал. 6.

3. Досегашната ал. 6 става ал. 7.

§ 23. В чл. 122 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Ученик завършва успешно подготвителен езиков клас, ако има годишна оценка най-малко "среден".“

2. В ал. 3 пред думата „Ученик“ се добавя „С изключение на случаите по чл. 124, ал. 1,“, а след думите „учебни предмети“ се добавя „а ученик в I клас – независимо от общата си годишна оценка,“.

§ 24. В чл. 123 се създава ал. 3:

„(3) Ученик в подготвителен езиков клас, който има годишна оценка „слаб“, повтаря класа, но не повече от веднъж.“

§ 25. В чл. 124 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Учениците от I клас, които не са усвоили компетентностите, заложи в учебната програма по Български език и литература, повтарят класа, но не повече от веднъж.“

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Учениците по ал. 1, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 не повтарят класа.“

3. Досегашната ал. 1 става ал. 3, като в нея след думите „за съответния клас“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на случаите по ал. 1“.

4. Досегашната ал. 2 става ал. 4, като в нея в изречение първо думите „За учениците по ал. 1“ се заменят с „За учениците по ал. 1 и 3, както и за учениците от V до VI клас включително, които до края на учебните занятия в съответния клас не са усвоили компетентностите, заложи в учебната програма по изучаван учебен предмет“.

§ 26. В чл. 128, се създава ал. 3:

„(3) На ученик, преминал обучение в подготвителен езиков клас, се издава удостоверение за завършения клас, в което се вписва годишна оценка, както и достигнатата степен на владеене на български език и се дават препоръки за езикова подкрепа през следващата учебна година.“

§ 27. В чл. 147 след думите „от I до XII клас“ се поставя запетая и се добавя „както и включените в подготвителен езиков клас,“.

достигнатата степен на владеене на български език и се дават препоръки за езикова подкрепа през следващата учебна година.“

§ 27. В чл. 147 след думите „от I до XII клас“ се поставя запетая и се добавя „както и включените в подготвителен езиков клас,“.

§ 28. В чл. 300 се правят следните изменения и допълнения:

1. в ал. 1:

а) в т. 10 в края се поставя точка и запетая и се добавя „таксата включва разходите за провеждане на изпита;“

б) Създават се точки 11 и 12:

„11. за езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 и 3, предоставена на граждани на трети държави над задължителната училищна възраст, с изключение на лицата по чл. 9, ал. 2 и 3 ; таксата включва разходите за обучение;

„12. за издаване на дубликат на свидетелство за основно образование, на удостоверение за завършен първи гимназиален етап, на диплома за средно образование и на свидетелство за професионална квалификация; таксата включва необходимите материално-технически и административни разходи по издаването на дубликат.“

2. В ал. 2 думите „по ал. 1, т. 1 – 4 и, т. 7“ се заменят с „по ал. 1, т. 1 – 4, т. 7 и 10“, а думите „по ал. 1, т. 6, 8, 9 и 10“ се заменят с „по ал. 1, т. 6, 8, 9, 11 и 12“.

3. В ал. 3 след думите „управление на образованието“ се поставя запетая и се добавя „Националния център за информация и документация“.

§ 29. В чл. 331, ал. 2 т. 5 след думите „чл. 39, ал. 2, т. 1 – 3“ се поставя запетая и се добавя „т. 5 и 6“.

§ 30. В чл. 347 ал. 3 се изменя така:

„(3) Родители, които не осигуряват присъствието на децата си в определения по чл. 16, ал. 5 вид езикова подкрепа или в допълнителното обучение по чл. 124, ал. 4, се наказват с глоба в размер от 50 до 150 лв.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 31. В Закона за държавните такси (Обн., Изв., бр. 104 от 1951 г., доп., бр. 89 от 1959 г., изм., бр. 21 от 1960 г., доп., ДВ, бр. 53 от 1973 г., бр. 87 от 1974 г., изм., бр. 21 от 1975 г., бр. 21 от 1990 г., изм. и доп., бр. 55 от 1991 г., доп., бр. 100 от 1992 г., бр. 69 от 1995 г., бр. 87 от 1995 г., бр. 37 от 1996 г., изм. и доп., бр. 100 от 1996 г., изм., бр. 104 от 1996 г., бр. 82 от 1997 г., доп., бр. 86 от 1997 г., бр. 133 от 1998 г., изм., бр. 81 от 1999 г., доп., бр. 97 от 2000 г., изм. и доп., бр. 62 от 2002 г., изм., бр. 63 от 2002 г., доп., бр. 90 от 2002 г., бр. 84 от 2003 г., изм., бр. 86 от 2003 г., доп., бр. 24 от 2004 г., изм., бр. 36 от 2004 г., бр. 37 от 2004 г., бр. 43 от 2005 г., доп., бр. 18 от 2006 г., изм., бр. 33 от 2006 г., доп., бр. 43 от 2008 г., изм., бр. 74 от 2009 г., бр. 82 от 2009 г., доп., бр. 55 от 2011 г., изм. и доп., бр. 99 от 2011 г., изм., бр. 68 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., доп., бр. 85 от 2017 г., изм., бр. 17 от 2018 г., доп., бр. 104 от 2020 г., бр. 16 от 2021 г., изм., бр. 20 от 2021 г.) в чл. 5, б. „м“ думите „и дубликати от тях“ се заличават.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Вончов
Владислав Горанов
Георги Георгиев
Деница Савева
Косарин Ангел

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

Езиковата интеграция е политика и дейност, която се осъществява в редица страни по света и се изразява в интензивно обучение на деца и ученици за овладяване езика, преди започване на обучението по всички останали предмети. Владееенето на български език на комуникативно и четивно ниво е базово условие за формиране на всички останали компетентности и за успешно интегриране на всяко дете в българската образователна система. Образователните резултати показват, че значителен процент от българските ученици имат слаби и незадоволителни резултати по всички предмети, именно заради недостатъчното владееене на български език. Независимо от създадените условия и усилията за обхващане на всички деца в задължително предучилищно образование, ежегодно в първи клас постъпват хиляди ученици, които не владеят български език в достатъчна степен. Това възпрепятства пълноценното им обучение по всички предмети, те бързо натрупват дефицити, демотивират се и в крайна сметка отпадат (формално или не) от образователната система. Проблемите се задълбочават и от преминаването им в следващ клас в рамките на началния етап, без да повтарят. Учениците от семейства, в които не се говори български език, са близо 25 на сто от влизащите в системата първокласниците. Увеличава се и броя на децата, които са израснали в други страни и идват в България, без да владеят достатъчно български език. Анализите показва, че постъпването в първи или по-горен клас (когато детето идва от друга образователна система) без владееене на български език е основна причина за натрупването на образователни дефицити и невъзможност за ефективна образователна интеграция.

Към момента езикова подкрепа се предоставя само по пътя на общата подкрепа за личностно развитие чрез допълнително обучение по български език и литература, чрез консултации и др. Тази подкрепа е последваща, не е достатъчно интензивна, базирана е на допускането, че езиковите дефицити могат да се компенсират наред с усвояването на компетентностите по останалите предмети и без специална методика. Този вид подкрепа е подходяща за деца с неголеми дефицити, владеещи български език на базово и комуникативно ниво. Практиката и образователните резултати показват, че тя далеч не е

достатъчна и че редица деца не владеят български език на комуникативно ниво, за да са могат да разбират и осмислят, заложеното в учебните програми по всички предмети.

Законопроектът предлага и възможност за събиране на такси от училищата при издаване на дубликати на образователни документи. Възможността в момента за неограничено безплатно издаване на втори и следващо копие не стимулира отговорност за съхранение на документите от получателите и натоварва с административна работа училищата.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Вълчев

Мадислав Горанов

Георги Георгиев

Деница Савева

Косевин Петров

Предварителна оценка на въздействието на законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

1. Основания на законодателната инициатива

Цел на законопроекта е преодоляването на езиковите дефицити и пълноценната образователна интеграция на децата и учениците, които не владеят български език на минимално ниво, което да позволява ефективното усвояване на компетентностите, заложили в учебните програми. Образователните резултати показват, че значителен процент от българските ученици имат слаби и незадоволителни резултати по всички предмети, именно заради недостатъчното владение на български език. Независимо от създадените условия и усилията за обхващане на всички деца в задължително предучилищно образование, ежегодно в първи клас постъпват хиляди ученици, които не владеят български език в достатъчна степен. Това възпрепятства пълноценното им обучение по всички предмети, те бързо натрупват дефицити, демотивират се и в крайна сметка отпадат (формално или не) от образователната система. Проблемите се задълбочават и от преминаването им в следващ клас в рамките на началния етап, без да повтарят. Учениците от семейства, в които не се говори български език, са близо 25 на сто от влизащите в системата първокласниците. Увеличава се и броя на децата, които са израснали в други страни и идват в България, без да владеят достатъчно български език. Анализите показва, че постъпването в първи или по-горен клас (когато детето идва от друга образователна система) без владение на български език е основна причина за натрупването на образователни дефицити и невъзможност за ефективна образователна интеграция.

2. Заинтересовани страни

- Министерството на образованието и науката;
- институциите и педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование;
- децата в предучилищна възраст;
- учениците, които не владеят достатъчно български език.

3. Анализ на разходите и ползите

Изпълнението на законопроектът предполага допълнителни бюджетни разходи условно изчислени на 18,5 млн. евро, от които 1,0 млн. евро за диагностика и 17,5 млн. евро за възнаграждения и осигурителни плащания на 900 допълнителни педагогически специалисти (респ. пълни норми преподавателска работа), които ще осъществяват езиковата подкрепа. Точният брой ученици и групи за езикова подкрепа ще се определи въз основа на диагностиката, която предвижда законопроекта.

Допълнителни ползи от приемането на законопроекта са свързани с подобряването на образователните резултати, по-пълно усвояване на компетентностите от общообразователна и професионалната подготовка. Ефектите от по-доброто усвояване на базова компетентност, каквато е владението българския език, не могат да се оценят точно, поради своя нематериален, дългосрочен и всепроникващ характер. Въпреки това можем да кажем, че това една от мерките с най-голям мултипликативен ефект, поради базовото значение на българоезиковите умения. Имайки предвид, че разходи за образование за тези с дългосрочно най-висока обществена възвръщаемост, а от всички разходи за образование тези в ранна възраст и свързаните с базова грамотност са с най-висока полезност, то можем да кажем, че предложената политика е една от тези с най-високо съотношение ползи/разходи. По наши оценки над 6500 ученици на година

(65 000 за 10 години) ще повишат уменията си да комуникират, четат и разбират на български език, образователните резултати и пригодността за пълноценна житейска и трудова реализация.

4. Административна тежест и структурни промени

Със законопроекта не са предвижда създаването нови административни структури или други структурни промени. Допълнителното натоварване за образователните институции е свързано с дейността по оценка (диагностика) на степента на владеене на български език на децата в детските градини и учениците, които постъпват в училищата от друга образователна система, и организирането на групи за езикова подкрепа.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Вълчев -
Мадислав Горанов
Генерал Казимир
Дженица Савева
Космички Ангелов